Regionrådsberedningen

SKRIVELSE
2019-05-15

RS 2018-1191

Regionstyrelsen

Motion 2018:31 av Talla Akurdi (S) om att kartlägga vårdbehovet i länet

Föredragande regionråd: Anna Starbrink

Ärendebeskrivning

I motion 2018:31 föreslår Talla Akurdi (S) att hälso- och sjukvårdsnämnden ges i uppdrag att kontinuerligt ta fram beräkningar över behovsindex i Stockholms stadsdelar samt länets övriga kommuner och jämföra detta mot vårdkonsumtionen.

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår regionstyrelsen föreslå att regionfullmäktige beslutar följande.

> Motion 2018:31 av Talla Alkurdi (S) om att kartlägga vårdbehovet i länet avslås med hänvisning till regiondirektörens tjänsteutlåtande.

Regionrådsberedningens motivering

Motionären önskar ge hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att ta fram beräkningar över behovsindex i Stockholms läns stadsdelar/kommuner och jämföra detta mot vårdkonsumtion. Det geografiska behovsindex som tidigare beräknades i Stockholms läns landsting fyller inte längre någon funktion som det tidigare fyllde, när landstinget var indelat i geografiska sjukvårdsområden med politiska sjukvårdsstyrelser som ansvarade för all den sjukvård som befolkningen i respektive område konsumerade.

Vårdvalet ger alla invånare i region Stockholm valfrihet i vården - att oavsett bostadsadress söka vård var hen vill. Det medför att en kartläggning av behov som ligger till grund för planeringen av vården inte bör baseras enbart på invånarnas bostadsort. Analyser av vårdutfallet visar dessutom att patienter ofta söker sjukvård utanför sitt eget närområde.

Vård ska ges efter behov och inte efter bostadsort. Regionen anpassar dock redan den ekonomiska ersättningen till vårdgivare utifrån premisser som exempelvis socioekonomiska förutsättningar, men också efter vårdtyngd. Detta görs bland annat genom att ersättningen till länets husläkarmottagningar är viktad utifrån de listade patienternas Care Need Index (CNI) men också via Adjusted Clinical Groups (ACG), som då kompenserar för vårdtyngd.

Primärvården ska finnas nära och vara tillgänglig för alla länets invånare. Med tillgänglighet avses förutom den geografiska närheten även transportmöjligheter, hur enkelt det är att få en tid samt vilken tillgänglighet som erbjuds i övrigt, exempelvis i form av digitala kallelser och möjlighet till videobesök.

I koalitionens budget för 2019 samt den politiska plattform för mandatperioden tydliggörs primärvårdens centrala roll i hälso- och sjukvårdssystemet, detta arbete förs bland annat genom den primärvårdstrategi som ska beslutas om i hälso- och sjukvårdsnämnden under våren. I primärvårdsstrategin ska det bland annat analyseras hur tillgängligheten till vårdcentral, BVC eller barn- och ungdomsmedicinsk mottagning ser ut. Nya mottagningar ska tillkomma genom förenkling för mindre vårdgivare eller filialverksamheter, eller genom att regionen själv etablerar vårdverksamheter på platser där det idag saknas nära vård. I arbetet för nämnden en nära dialog med vårdens aktörer och förslagen tar tillvara patientens perspektiv och behov av sammanhållning.

Vården ska vara jämlik, ha god tillgänglighet samt ha en god geografisk spridning över hela länet, detta ses också över i det uppdrag hälso- och sjukvårdsnämnden gett till hälso- och sjukvårdsdirektören.

Det är viktigt att värna om patienters valfrihet, att inte behöva begränsas av sin bostadsort vid vårdbehov.

Beslutsunderlag

Regiondirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2018:31
Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag den 19 februari 2019
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 1 februari 2019

Irene Svenonius Anna Starbrink

Regionstyrelsen
Regionledningskontoret
SLL Styrning och strategi
Eva Jensen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2019-04-12

LS 2018-1191

Regionstyrelsen

Motion 2018:31 av Talla Akurdi (S) om att kartlägga vårdbehovet i länet

Ärendebeskrivning

I motion 2018:31 föreslår Talla Akurdi (S) att hälso- och sjukvårdsnämnden ges i uppdrag att kontinuerligt ta fram beräkningar över behovsindex i Stockholms stadsdelar samt länets övriga kommuner och jämföra detta mot vårdkonsumtionen.

Beslutsunderlag

Regiondirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2018:31
Hälso- och sjukvårdsnämndens protokollsutdrag den 19 februari 2019
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 1 februari 2019

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår regionstyrelsen föreslå att regionfullmäktige beslutar följande.

> Motion 2018:31 av Talla Alkurdi (S) om att kartlägga vårdbehovet i länet avslås med hänvisning till regiondirektörens tjänsteutlåtande.

Regionledningskontorets förslag och motivering

Sammanfattning

I motion 2018:31 föreslår Talla Akurdi (S) att hälso- och sjukvårdsnämnden ges i uppdrag att kontinuerligt ta fram beräkningar över behovsindex i Stockholms stadsdelar samt länets övriga kommuner och jämföra detta mot vårdkonsumtionen.

I Region Stockholms budget för 2019, LS 2017-1455, konstateras att en jämlik och god tillgänglighet till vård kräver en god geografisk spridning av vårdutbudet.

Eftersom valfrihet råder inom stora delar av hälso- och sjukvården i Region Stockholm är den som bor i ett visst område inte begränsad till att konsumera vård i detta område. Därtill beror konsumtionen av vård på en mängd olika faktorer.

Ett index som visar ett förväntat vårdbehov i ett geografiskt område riskerar att bli av mindre värde då det ger få besked om orsakerna till ett vårdutfall och därmed inte heller svaret på frågan hur styrningen av vården skulle kunna förbättras för att uppnå målen i budgeten.

Hälso- och sjukvårdsnämnden arbetar för att säkerställa att förutsättningarna för att söka och få vård inte skiljer sig åt mellan olika kommuner och områden. Detta sker bland annat genom arbetet med primärvårdsstrategin och med översyn och utveckling av vårdvalen. Hälso- och sjukvårdsnämnden har till sin hjälp bland annat ett omfattande dataunderlag. Analyser görs i synnerhet för att beskriva de orsaker till vårdkonsumtionen som hälso- och sjukvårdsnämnden har möjlighet att påverka. Syftet är att förbättra styrningen av vården för att uppnå målen i budgeten.

Mot bakgrund av ovanstående anser regionledningskontoret att motionen ska avslås.

Bakgrund
Talla Akurdi (S) föreslår i motionen att fullmäktige ska besluta att ge hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att kontinuerligt ta fram beräkningar över behovsindex i Stockholms stadsdelar samt länets övriga kommuner och jämföra detta med vårdkonsumtion.

Motionen har remitterats till hälso- och sjukvårdsnämnden.

Överväganden
Hälso- och sjukvårdslagen stadgar att vård ska ges efter behov.

I Region Stockholms budget för 2019, LS 2017-1455, konstateras att resurserna i den offentligt finansierade hälso- och sjukvården alltid ska utgå från patienternas behov, där den med störst behov ska ges företräde. En jämlik och jämställd vård innebär att möjligheterna till en god hälsa är likvärdiga. Hälsan i Stockholmsregionen har under flera år förbättrats. Den socioekonomiska strukturen speglas emellertid fortsatt i invånarnas hälsa.

I Region Stockholms budget för 2019 konstateras vidare att en jämlik och god tillgänglighet till vård kräver en god geografisk spridning av vårdutbudet. Primärvården ska finnas nära och vara tillgänglig för alla länets invånare. Med tillgänglighet avses förutom den geografiska närheten även transportmöjligheter, hur enkelt det är att få en tid samt vilken tillgänglighet som erbjuds i övrigt, exempelvis i form av digitala kallelser och möjlighet till videobesök.

Samtidigt nivåstruktureras sjukvården så att vården ges av lämplig vårdgivare utifrån patientens vårdbehov. Alltifrån en första kontakt hos 1177 till vård inom den högspecialiserade vården, som samlas till färre utförare för att patienten ska ges den bästa vården.

Vilken vård och hur mycket vård som söks och konsumeras beror på en mängd olika faktorer. Eftersom valfrihet råder inom stora delar av hälso- och sjukvården i Region Stockholm är den som bor i ett visst område inte begränsad till att konsumera vård i detta område. Patienten har valfrihet att fritt söka vård inom respektive vårdnivå. Analyser av vårdutfallet visar att patienterna ofta söker sjukvård utanför sitt eget närområde. Detta gäller även primärvården. Region Stockholm har möjlighet att styra över vissa faktorer, till exempel hur vårdutbudet ser ut och hur regionens invånare informeras om detta vårdutbud. Men det finns många andra orsaker till patienternas val av vårdgivare än hur vårdutbudet ser ut rent geografiskt.

Hälso- och sjukvårdsnämnden arbetar för att säkerställa att förutsättningarna för att söka och få vård inte skiljer sig mellan olika kommuner och områden. Detta sker bland annat genom arbetet med primärvårdsstrategin och med översyn och utveckling av vårdvalen. Hälso- och sjukvårdsnämnden har till sin hjälp bland annat ett omfattande dataunderlag som kontinuerligt uppdateras och ger underlag för analyser. I synnerhet används informationen och analyserna för att beskriva orsaker till vårdkonsumtionen som hälso- och sjukvårdsnämnden har möjlighet att påverka. Ett index som visar ett förväntat vårdbehov i ett geografiskt område riskerar att bli av mindre värde då det ger få besked om orsakerna till ett vårdutfall och därmed ger det inte svaret på frågan hur styrningen av vården skulle kunna förbättras för att uppnå målen i budgeten.

En viktig faktor i styrningen av sjukvården är ersättningssystemen. Inom vårdvalet för husläkarmottagningar räknar Statistiska Centralbyrån fram ett summerat index, Care Need Index (CNI), utifrån en enskild mottagnings listade patienter. Indexet beaktar socioekonomiska faktorer och är helt oberoende av var patienten bor. Värdet på CNI ska spegla den risk för ohälsa som en enskild mottagnings patientlista innebär.

Ersättningsmodellen beaktar utfallet av CNI per mottagning då grundersättningen till husläkarmottagningarna räknas fram.

Det behovsindex som tidigare beräknades av Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin (CES), Stockholms läns sjukvårdsområde, var ett geografiskt index som utgick från de variabler som bedömdes vara relevanta då, för 15-20 år sedan. Därefter har det skett en utveckling av demografin och av hälso- och sjukvårdssystemet och dess regelverk som innebär att det är oklart om dåvarande index speglar befolkningens hälso- och sjukvårdsbehov inom ett geografiskt område på ett rättvisande sätt.

Som nämnts ovan finns det dessutom många orsaker till varför vårdkonsumtionen ser ut som den gör. CES kommer att göra en inventering under våren 2019 av de data som CES har kopplat till behovsindex.

Som framgår av redovisningen ovan är hälso- och sjukvårdsnämndens arbete inriktat på, i enlighet med budget 2019, att säkerställa att förutsättningarna för att söka vård inte skiljer sig åt mellan olika kommuner och områden. Målet är att få en jämlik och jämställd vård med god tillgänglighet. Detta sker bland annat genom arbetet med primärvårdsstrategin och med översyn och utveckling av vårdvalen.

Mot bakgrund av ovanstående anser regionledningskontoret att motionen ska avslås.

Ekonomiska konsekvenser
Genom att motionen föreslås avslås uppkommer inga nya kostnader.

Carina Lundberg Uudelepp
Regiondirektör

Henrik Gaunitz
Ekonomidirektör

Beslutsexpediering:
Akt
Hälso- och sjukvårdsnämnden

Godkänd av Carina Lundberg Uudelepp, 2019-04-12

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

Ankom
Stockholms läns landsting
2018 -11- 20
Dnr LS 2018-1191

MOTION

2018-11-20

2018:31

Motion av Talla Alkurdi (S) om att kartlägga vårdbehovet i länet

Hälso- och sjukvårdslagen slår tydligt fast att vård ska ges efter behov. För att kunna utveckla och styra vården så att den når de grupper/individer och områden med störst vårdbehov, är kunskapen om hur vårdbehoven och vårdkonsumtionen är fördelad i länet avgörande. Trots detta har hälso- och sjukvårdsförvaltningen i nuläget inget uppdrag att kartlägga och följa upp hur vårdbehoven förhåller sig till vårdkonsumtionen i olika delar av Stockholms län.

Senast hälso- och sjukvårdsförvaltning kartlade vårdbehovet i förhållande till vårdkonsumtionen var vid bokslutet år 2011. Då framkom att många stadsdelar såsom Rinkeby/Kista, Farsta och Skärholmen hade låga vårdkostnader sett till vårdbehoven hos invånarna i områdena. Detta kan tyda på en underkonsumtion av vård. Likaså visade resultatet på en förhållandevis låg vårdkonsumtion i länets södra del i förhållande till vårdbehovet.

Sedan 2011 har stora förändringar skett i hälso- och sjukvårdens organisering i länet. Ännu fler vårdmarknader med etableringsfrihet för vårdbolag har införts. Detta har avsevärt försvårat möjligheten att säkerställa att vården finns tillgänglig där behovet är som störst. Vid sidan av detta har även Framtidens hälso- och sjukvård (FHS) sjösatts där vården ska flytta från akutsjukhusen till primärvården eller den öppna specialistvården. När så pass genomgripande förändringar av vården sker, är det viktigare än någonsin att säkerställa att vårdens organisering inte missgynnar stora grupper eller områden.

Vi Socialdemokrater hoppas att alla partier i landstinget ska kunna enas om principen om vård efter behov. Därför menar vi att Hälso- och sjukvårdsförvaltningen på nytt bör ges i uppdrag att kontinuerligt ta fram beräkningar kring behovsindex i Stockholms läns stadsdelar/kommuner och jämföra detta mot vårdkonsumtionen.

Med anledning av ovanstående föreslår Socialdemokraterna fullmäktige besluta:

att ge hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att kontinuerligt ta fram beräkningar över behovsindex i Stockholms läns stadsdelar/kommuner och jämföra detta mot vårdkonsumtionen.

Talla Alkurdi (S)

Region Stockholm

Hälso- och sjukvårdsnämnden

PROTOKOLLSUTDRAG
2019-02-19

§ 32
Yttrande över motion 2018:31 av Talla Alkurdi (S) om att kartlägga vårdbehovet i länet

HSN 2018-1477

Ärendebeskrivning

Regionstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motion 2018:31. I motionen föreslår Socialdemokraterna att fullmäktige ska besluta att ge hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att kontinuerligt ta fram beräkningar över behovsindex i Stockholms läns stadsdelar/kommuner och jämföra detta mot vårdkonsumtionen.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2018:31 av Talla Alkurdi (S)

Yrkanden

1. Ordföranden Anna Starbrink (L) yrkar bifall till förvaltningens förslag.
2. Victor Harju (S) yrkar med instämmande av Jonas Lindberg (V) bifall till motionen.

Propositionsordning

Ordföranden Anna Starbrink (L) ställer förslagen under proposition och finner att hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar enligt ordförandens förslag.

Beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till regionstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande.

Reservation

Talla Alkurdi (S) anmäler att S-ledamöterna reserverar sig mot beslutet.
Jonas Lindberg (V) anmäler att V-ledamöterna reserverar sig mot beslutet.

Expedieras till

Regionstyrelsen
Akten

Region Stockholm

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Vårdanalys och statistik
Ylva Westander

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2019-02-01

HSN 2018-1477

Yttrande över motion 2018:31 av Talla Alkurdi (S) om att kartlägga vårdbehovet i länet

Ärendebeskrivning

Regionstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motion 2018:31. I motionen föreslår Socialdemokraterna att fullmäktige ska besluta att ge hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att kontinuerligt ta fram beräkningar över behovsindex i Stockholms läns stadsdelar/kommuner och jämföra detta mot vårdkonsumtionen.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Motion 2018:31 av Talla Alkurdi (S)

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i valfrihets- och tillgänglighetsberedningen.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till regionstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund

Socialdemokraterna föreslår i motionen att fullmäktige ska besluta att ge hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att kontinuerligt ta fram beräkningar över behovsindex i Stockholms läns stadsdelar/kommuner och jämföra detta mot vårdkonsumtionen.

Överväganden
Som motionären konstaterar stadgar hälso- och sjukvårdslagen att vård ska ges efter behov. Därför behöver hälso- och sjukvårdsförvaltningen kontinuerligt analysera och prognosticera befolkningens vårdbehov. Vården i Stockholms läns landsting är dock inte organiserad så att den som bor i ett visst område är begränsad till att konsumera vård i detta område; vårdvalssystemet innebär att det står var och en fritt att söka vård var hen vill. Det medför att den kartläggning av behov som ligger till grund för planeringen av vården inte behöver eller bör baseras endast på invånarnas bostadsort. Det geografiska behovsindex som tidigare beräknades i Stockholms läns landsting fyller därmed inte längre den funktion som det fyllde tidigare, när landstinget var indelat i geografiska sjukvårdsområden med politiska sjukvårdsstyrelser som ansvarade för all den sjukvård som befolkningen i respektive område konsumerade.[1]

Det dataunderlag som hälso- och sjukvårdsförvaltningen samlar in och analyserar ska kunna användas för att förbättra styrningen av vården. Vilken vård och hur mycket vård som söks och konsumeras beror på en mängd olika faktorer. Regionen har möjlighet att styra över vissa av dessa faktorer, till exempel hur vårdutbudet ser ut och hur regionens invånare informeras om detta vårdutbud. Den information som förvaltningen samlar in och analyserar bör därför inte bara säga något om befolkningens beteende utan också om orsakerna till detta beteende. I synnerhet bör informationen säga något om sådana orsaker, dvs. sådana faktorer, som regionen har kapacitet att styra över. Det riskerar att kosta mycket i förhållande till användarnyttan att ta fram information om vårdkonsumtion i relation till förväntat vårdbehov i ett geografiskt område, eftersom det ger få besked om orsakerna till och därmed lösningarna på vad som skulle kunna betraktas som en över- eller underkonsumtion av vård i ett område eller en viss typ av område.

Det innebär att hälso- och sjukvårdsförvaltningen styrs i riktning mot det mål som motionens förslag syftar till, dvs. att säkerställa att vård ges efter behov och inte efter bostadsort eller de socioekonomiska förutsättningar som hänger samman med denna. Det görs bland annat genom att ersättningen till länets husläkarmottagningar är viktad utifrån de listade patienternas Care Need Index (CNI). CNI beskriver den förväntade risken att utveckla ohälsa baserat på sju socioekonomiska faktorer och beräknas av Statistiska Centralbyrån. Ett högt CNI indikerar ett högt vårdbehov. I

[1] Se svar på skrivelse från Dag Larsson (S) om behovsindex i förhållande till vårdkonsumtion, diarienummer HSN 2018-0900, för en utförligare beskrivning av detta.

enlighet med 2019 års budget, som konstaterar att en jämlik, god tillgänglighet till vård kräver en god geografisk spridning av vårdutbudet, arbetar hälso- och sjukvårdsförvaltningen också för att säkerställa att förutsättningarna för att söka och få vård inte skiljer sig mellan olika kommuner och stadsdelar. Detta bland annat genom arbetet med primärvårdsstrategin och med översyn och utveckling av vårdvalen.

Ekonomiska konsekvenser
Förslaget till beslut förväntas inte få några ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för patientsäkerhet
Förslaget till beslut förväntas inte få några patientsäkerhetskonsekvenser.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Förslaget till beslut förväntas inte få några konsekvenser för jämlikhet och jämställdhet i vården.

Miljökonsekvenser
Förslaget till beslut förväntas inte få några miljökonsekvenser.

Administrativa konsekvenser
Förslaget till beslut förväntas inte få några administrativa konsekvenser för vårdgivarna eller hälso- och sjukvårdsförvaltningen.

Margareta Tufvesson
Tf. Hälso- och sjukvårdsdirektör

Susanna Lagersten
Tf. Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Regionstyrelsen

Godkänd av Margareta Tufvesson, 2019-02-01

Med anledning av ovanstående föreslår Socialdemokraterna fullmäktige besluta:

att ge hälso- och sjukvårdsnämnden i uppdrag att kontinuerligt ta fram beräkningar över behovsindex i Stockholms läns stadsdelar/kommuner och jämföra detta mot vårdkonsumtionen.

Talla Alkurdi (S)